

נתיב משחרי יהודה במלחמת ששת הימים

הצעה להחלטה

מחליטים, בהתאם לסמכות הממשלה לפי סעיף 4 לחוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל, לרגל ציון 60 שנה למלחמת ששת הימים ולשחרור ירושלים, הגולן יהודה והשומרון, ועל מנת לחזק את הזיקה הלאומית וההיסטורית למקומות ששחררו ולמורשת הקרב והרוח:

1. להטיל על משרד המורשת (להלן – המשרד) לגבש, לתקצב ולקדם את ביצועה, במסגרת תוכנית העבודה לשנים 2026 - 2027, של תוכנית לציון 60 שנה למלחמת ששת הימים (להלן – התוכנית).

התוכנית תכלול את הרכיבים הבאים:

א. תוכנית רב-שנתית לשימור ופיתוח "נתיב משחרי יהודה" במלחמת ששת הימים. במרכז התוכנית יעמוד נתיב הלחימה של חטיבת ירושלים (חטיבה 16) מהעיר העתיקה ורכס ארמון הנציב בירושלים ועד לחברון ודרום הר חברון (להלן – נתיב משחרי יהודה).

ב. תוכנית לחיבור קהלים רבים ומגוונים ובכללם תלמידים ונוער למורשת הקרבות במלחמת ששת הימים בכלל ובגבעת התחמושת בפרט, התוכנית תכלול סיורים מודרכים בגבעת התחמושת ובאתרי הקרבות.

ג. הפקת סרטי מורשת, קמפיינים דיגיטליים רחבי היקף, אירועים ויחסי ציבור לאירועי ה-60 למלחמת ששת הימים.

2. משרד המורשת יקיים פיקוח ובקרה על התוכנית.

3. להנחות את משרד המורשת לפנות לתאגיד 'המרכז למורשת מלחמת ששת הימים שחרור ירושלים ואיחודה בגבעת התחמושת', אשר מטרתו לפי חוק כוללות, בין היתר, העמקה והנחלה של הידע והמורשת של מלחמת ששת הימים והמערכה לשחרור ירושלים ולאיחודה, על מנת שיבצע וינהל פעולות בתוכנית, בכפוף לכל דין.

4. לטובת מימון החלטה זו, המשרדים המפורטים להלן יקצו את הסכומים הנקובים בצידם בשנת 2026 - 2027.

שנה	הקצאה תקציבית לשנת 2026 (במל"ח)	הקצאה תקציבית לשנת 2027 (במל"ח)	תקציבית לשנת
המורשת		10	
הנגב והגליל והחוסן הלאומי	3		
סה"כ	3	10	

ג. התקציבים הנזכרים בסעיף זה יופחתו מתקציבי המשרדים האמורים ויוקצו למשרד המורשת.

5. המשרדים המנויים בסעיף 4 יקצו מתקציבם את הסכום המפורט בהחלטה זו לשנת 2026 – 2027 לצורך מימון פעולה מאזנת בהגדרתה בסעיף 40א בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985.

6. תנאי ליישום החלטה זו הוא קבלת חוות דעת מקצועית ומשפטית בהתאם להנחיית היועצת המשפטית לממשלה מס' 1.1801 ביחס לכל רכיבי החלטה זו לרבות בעניין פירוט ההוראות הכלולות בה לצורך הקצאת הסכומים. יובהר כי אין באזכורם של הגופים בהחלטה זו כדי לחייב את ההקצאות אשר כפופות לבדיקות מקצועיות ומשפטיות בהתאם להנחיה כאמור. בהתאם לכך, העברת הסכום המפורט בהחלטה זו תותנה בבדיקה מקצועית ובחוות דעת משפטית של היועצים המשפטיים של המשרדים.

7. יובהר כי תקציבים אלו ייועדו לתקנות המקבילות לתקנות קיימות בחוק התקציב לשנת 2026 בהתאמות הנדרשות הנובעות משינויים במבנה התקציב, וכי ככלל לא ייפתחו תקנות חדשות לשם תקצובם ובכפוף לשני אלה:

א. הביצוע מהתקציב ייעשה בהתאם לנהלים המקובלים ובכפוף לכל דין.

ב. תקציב אשר יימצא כי מממן פעילות או סוג פעילות הממומנים כבר על ידי אותו משרד או משרד אחר, יצורף למרכיב תכנית הפעולה קיימת באותו עניין ויבוצע באותו אופן למניעת כפל מקורות מימון.

דברי הסבר

לקראת שנת התשפ"ז (2027), בה יציין עם ישראל שישים שנה למלחמת ששת הימים, עומדת לפתחנו הזדמנות היסטורית להעמיק את הקשר שבין הדור הצעיר לבין מורשת הגבורה והשורשים של עמנו בחבלי הארץ אשר שוחררו במלחמה זו. ההחלטה מבקשת לתת ביטוי ממלכתי וחינוכי לציון הדרך המשמעותי הזה. ההחלטה מביאה לידי ביטוי את הרצון לחבר קהלים נוספים רבים ומגוונים למורשת זו וכן לציון את יום שחרורה של ירושלים באופן ארצי ולהנחיל את ערכי המורשת בקרב תלמידי יסודי ותיכונים. החלטה זו תאפשר לרבים להתחבר לירושלים ולציון את יום זה אם בחיבור דרך סיפורי המורשת בתוך ירושלים ואם באמצעות מיזמים ארציים וציון יום משמעותי זה בערים נוספות.

ההחלטה באה לתת ביטוי לכל מערך הקרבות בימי מלחמת ששת הימים תוך התמקדות בסיפורה הייחודי של חטיבת ירושלים (חטיבה 16), אשר לוחמיה היו אלו שפרצו את הדרך מאגן העיר העתיקה דרומה. חשיבותו של "נתיב משחררי יהודה" טמונה ביכולתו לספר את סיפור המערכה לא רק כאירוע צבאי נקודתי, אלא כרצף היסטורי ותנ"כי המחבר בין בירת ישראל לבין עיר האבות, ובכך הוא מהווה נכס אסטרטגי וחינוכי מהמעלה הראשונה.

פיתוחו של הנתיב נועד לתת מענה לצורך דחוף בהנגשת אתרי המורשת והלחימה שלאורך הציר, אשר חלקם נותרו כיום ללא תשתית תיירותית הולמת או אמצעי המחשה מודרניים. התוכנית הלאומית המוצעת תהפוך את מסלול ההתקדמות של החטיבה לציר תיירותי-חוויתי שוקק, שיכלול נקודות עניין מוסדרות, שילוט הסברתי מתקדם ופעילות חינוכית ענפה. יצירת רצף זה בין ירושלים, גוש עציון וחברון תחזק באופן משמעותי את התיירות באזור יהודה, תייצר מקומות תעסוקה חדשים ותאפשר למבקרים מהארץ ומהעולם לפסוע בעקבות הלוחמים וההיסטוריה היהודית המתחדשת.

בהיבט הביצועי, ההחלטה שמה דגש מיוחד על יעילות תקציבית ועל ניצול מושכל של משאבי המדינה. על מנת למנוע כפילויות מיותרות בהקמת תשתיות, מוצע כי הגוף שיפעל למימוש התוכנית יהיה המרכז למורשת

מלחמת ששת הימים בגבעת התחמושת תוך הישענות על "גופי עוגן" קיימים הפועלים בשטח. מודל זה מבטיח כי התקציבים שיוקצו יופנו ישירות לשדרוג ולהעצמת אתרים בעלי יכולת מוכחת, ובכך ייווצר סינרגיה בין הניסיון המקצועי של הגופים הפועלים בחבל הארץ לבין הראייה הממלכתית הכוללת, ללא בזבוז משאבים על הקמת מנגנונים חדשים באתרים בהם קיימות חלופות ראויות. בנוסף לפיתוח הפיזי של הנתבי, יוקצו תקציבים ייעודיים להפקת אירועים וטקסים מרכזיים לציון שנת ה-60 לשחרור ירושלים, יהודה והשומרון. אירועים אלו לא נועדו רק לשימור זיכרון העבר, אלא משמשים כלי חינוכי ראשון במעלה להעמקת תחושת השייכות והזהות בקרב חיילי צה"ל ובני הנוער. באמצעות שילוב בין טקסים ממלכתיים, כנסים לימודיים ופעילויות שטח מבקשת הממשלה להבטיח כי מורשתם של לוחמי מלחמת ששת הימים וסיפור שחרור ירושלים, יהודה והשומרון ימשיכו להוות השראה לדורות הבאים, תוך ביסוס מעמדם של אתרי המורשת כחלק בלתי נפרד מהנרטיב הלאומי הישראלי.

נתונים כלכליים:

לא רלוונטי

תקציב:

כמפורט בגוף ההחלטה.

השפעת ההצעה על מצבת כוח אדם:

אין

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם:

שר האוצר - תומך

שר נגב גליל וחוסן לאומי – תומך

החלטות קודמות של הממשלה בנושא:

אין

עמדת היועץ המשפטי של המשרד מגיש ההצעה:

מצורפת חוות דעת מטעם היועץ המשפטי למשרד המורשת

סיווגים:

סיווג ראשי - ביצועי (1)

סיווג משני - ביצועי (1)

תחום פעולה עיקרי - ישראל והעם היהודי (4)

מגיש: שר המורשת

כ"ט באייר התשפ"ו

16 במאי 2026

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

הצעת החלטה לממשלה: ציון 60 שנה למלחמת ששת הימים, שחרור ירושלים ואיחודה ושחרור חבלי הארץ

נושא הצעת ההחלטה:

הכנת תוכנית לציון 60 שנה למלחמת ששת הימים וביצועה.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

מוצע להטיל על משרד המורשת (להלן – המשרד) לגבש, לתקצב ולקדם את ביצועה, במסגרת תוכנית העבודה לשנים 2026 - 2027, תוכנית לציון 60 שנה למלחמת ששת הימים (להלן – התוכנית). התוכנית תכלול, בין היתר תוכנית רב-שנתית לשימור ופיתוח "נתיב משחררי יהודה" במלחמת ששת הימים; תוכנית לחיבור קהלים רבים ומגוונים למורשת הקרבות במלחמת ששת הימים בכלל ובגבעת התחמושת בפרט, ציון חגיגות 60 שנה לאיחוד ירושלים באופן ארצי ובערים מרכזיות ברחבי הארץ; הפקת סרטי מורשת, קמפיינים דיגיטליים רחבי היקף, אירועים ויחסי ציבור לאירועי ה-60 למלחמת ששת הימים.

כן מוצע כי משרד המורשת יקיים פיקוח ובקרה על התוכנית.

עוד מוצע להנחות את משרד המורשת לפנות לתאגיד המרכז למורשת מלחמת ששת הימים שחרור ירושלים ואיחודה בגבעת התחמושת, על מנת שיבצע וינהל פעולות בתוכנית, בכפוף לכל דין.

בהצעה נקבע כי משרדים מסוימים יעבירו תקציבים למשרד המורשת לשם ביצועה.

הצורך בהחלטה

לקראת שנת התשפ"ז (2027), בה יצוינו שישים שנה למלחמת ששת הימים, מוצע לציין את יום שחרורה של ירושלים באופן ארצי ולהנחיל את ערכי המורשת במגוון אוכלוסיות. בנוסף לכך, ההחלטה באה לתת ביטוי לכל מערך הקרבות בימי מלחמת ששת הימים תוך התמקדות במהלך המלחמה מירושלים ודרומה, במסגרתו שוחרר חבל יהודה ובמרכזו בית לחם, גוש עציון וחברון. זאת בדרך של פרויקט "נתיב משחררי יהודה" אשר יחבר בין אתרי קרבות והתקדמות שונים.

לפי המוצע, יפנה משרד המורשת לתאגיד גבעת התחמושת, שהוא תאגיד לפי חוק המרכז למורשת מלחמת ששת הימים, שחרור ירושלים ואיחודה בגבעת התחמושת, התשע"ז-1967, (להלן – המרכז, החוק, בהתאמה) על מנת שיבצע וינהל פעולות במסגרת הפרויקט.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

כאמור, לפי המוצע יפנה משרד המורשת לתאגיד גבעת התחמושת על מנת שיטול חלק בפרויקט. בסעיף 6(א) בחוק נקבע כי בין מטרות המרכז –

העמקה של הידע על מלחמת ששת הימים והמערכה לשחרור ירושלים ולאחודתה, ומורשתו, וכן העשרתו והפצתו של הידע כאמור והגברת התודעה בנושאים אלה ; טיפוח והנחלה של מורשת הקרב ומורשת הלוחמים במלחמת ששת הימים ובמערכה לשחרור ירושלים ולאחודתה, והנצחת זכר הנופלים/ התכנית אותה מוצע לגבש תואמת את מטרות המרכז לפי החוק שהקימו. גם היבטים אחרים של ההצעה אינם מעלים קושי. לפיכך ההצעה אינה מעלה קושי משפטי.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שההצעה נוגעת להם :

ההצעה הועברה לעיון היעוץ המשפטי במשרדי המדע, ירושלים ומסורת ישראל, האוצר, נגב גליל, האנרגיה. הערות שהועברו הוטמעו בנוסח לפי העניין. לא הוצגה עמדה לפיה קיימת מניעה משפטית בקידום ההצעה.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה :

בשים לב לאמור לעיל, אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה.

חנן ארליך

היועץ המשפטי למשרד המורשת